

B1363009 - SRA

**UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG**

D O M

Afsagt den 18. maj 2000 af Østre Landsrets 3. afdeling
(landsdommerne Ejler Bruun, Bloch Andersen og
Eva Vester Andersen (kst.)).

3. afd. nr. B-1363-98:

Advokat

(Advokat Christian Harlang)

mod

Advokatnævnet

(Advokat Jakob Skaarup Arrevad).

Ved kendelse af 7. april 1998 (j.nr. 41-201-97-103) har Advokatnævnet i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, pålagt advokat en bøde til statskassen på 5.000 kr.

Denne kendelse har advokat i medfør af retsplejelovens § 147 d ved stævning modtaget den 5. maj 1998 indbragt for landsretten med påstand om ophævelse.

Advokatnævnet har påstået kendelsen stadfæstet.

Advokatnævnets kendelse er sålydende:

"Under denne sag har advokat _____, København, på vegne Undervisningsministeriet klaget over advokat _____, København.

Klagen vedrører advokat _____ udtalelser dels i forbindelse med hans optræden i TV 2-nyhederne dels i forbindelse med et interview bragt i avisen Information.

Klagen blev indgivet ved skrivelse af 18/3 1997.

Ved skrivelse af 25/9 1997 har sekretariatet afvist klagen for så vidt angår spørgsmålet om advokat _____ udtalelser i TV2 den 11/3 1997 samt spørgsmålet vedrørende eventuel magtfordrejning som åbenbart grundløs.

Sagens omstændigheder er følgende:

Med baggrund i de af Folketinget vedtagne ændringer af friskoleloven og højskoleloven, herunder bl.a. betingelserne for tilskud til skolevirksomhed, omfattet af den pågældende lovgivning, frigjorde Efterskolen _____ sig fra Tvind-Samvirket og indgav ansøgning om tilskud i henhold til de skærpede regler i den nye lovgivning. Efterskolen _____ var repræsenteret af advokat _____, som var indtrådt i bestyrelsen den 24/2 1997 ved en ekstraordinær generalforsamling.

Den 28/2 1997 blev advokat _____ interviewet til TV 2-nyhederne kl. 19.00 omkring undervisningsministeriets behandling af Tvind-sagen og ansøgningen om tilskud fra skolerne.

TV-værten introducerede bl.a. interviewet med, at undervisningsministeren ifølge advokat _____ ning havde brugt nazi-lignende metoder mod Tvind. underteksten: "advokat", blev herefter interviewet, hvor han bl.a. fremkom med følgende udtalelser:

"Den metode som det gamle nazi-Tyskland brugte, hvor det, der var væsentlige, ved et totalitært regime også i nazi-Tyskland, der var jo, at man kan kun få folk med sig, hvis man lyver over for dem."

Journalist _____ oplyste derpå:

"Løgnen består ifølge _____ i det materiale, som undervisningsministeren har brugt til at få lukket skolerne i det gamle Skolesamvirket Tvind".

Advokat _____ udtalte herefter:

"Skift begrebet tvind-lærer ud med jøder, så har man lige præcis, hvad vi taler om".

Samme dag bragte avisen Information et interview med advokat _____, af hvilket bl.a. følgende fremgik:

"De tidligere Tvind-lærere i Lærergruppen er udsat for en helt nazi-agtig forfølgelse, mener erhvervsadvokat

.....

"Jeg siger: Send en buket blomster til dr. Goebbels (Nazi-Tysklands propagandaminister, red.). Han vil le glæde sig over det, der sker nu", siger til Information".

Endvidere gav sagen anledning til, at man i Amtssavis den 5/3 1997 på bagsiden bragte en vittighedstegning af undervisningsministeren med tilhørende sang, hvor advokat på ny blev citeret for udtalelsen om, at undervisningsministeren brugte samme metoder som nazisternes propagandaminister Goebbels.

Advokat har gjort gældende, at advokat har tilsidesat god advokatskik ved de af advokat fremsatte udtalelser i henholdsvis TV 2-nyhederne samt avisen Information om, at undervisningsministerens arbejdsmetoder er at sidestille med dem, som man anvendte i nazitidens Tyskland.

Yderligere har advokat anført, at advokat adfærd er at karakterisere som utilbørlig.

Advokat har påstået frifindelse og har til støtte herfor henvist til,

at hans udtalelser til TV samt Information den 28/2 1997 har været nødvendiggjort af undervisningsministeriets grove og usandfærdige udtalelser om de to erhvervsdrivende fonde Fælleseje og Estate samt Tvind-skolerne og de dertil knyttede lærere, især lærerne med tilknytning til den såkaldte lærergruppe, og

at hans udtalelser nyder beskyttelse efter menneskerettighedskonventionens art. 10.

Advokat har bemærket, at der i den aktuelle sag har foreligget et anerkendelsesværdigt behov for at gøre presse og befolkningen samt politikerne opmærksomme på den retsstridige adfærd, som undervisningsministeren har gjort sig skyldig i i den konkrete sag. Det har været afgørende vigtigt, at befolkningen blev klar over, hvilke grove forseelser undervisningsministeren har gjort sig skyldig i i det forløb, som startede med fremsættelse af lovforslaget den 8/5 1996 og de dertil knyttede bemærkninger og den skete opfølgning fra ministerens side.

Sagen har været behandlet på et møde i Advokatnævnet med deltagelse af 6 medlemmer.

Advokatnævnet skal udtale:

Det bemærkes, at advokat _____ ikke har bestridt at have udtalt sig som refereret.

Advokatnævnet finder, at henvisningen til Nazi-Tysklands metoder samt sammenligningen mellem tvind-folk og jøder indebærer en overtrædelse af reglerne om god advokatskik."

I forbindelse med sagens behandling for landsretten har sagsøgeren den 30. oktober 1998 bedt sagsøgte om at oplyse, hvorvidt det kan lægges til grund, at undervisningsministeren om de omhandlede forhold ikke har udtalt sig ganske i overensstemmelse med sandheden. Som svar herpå har sagsøgte i en skriftlig proceserklæring af 18. november 1998 udtalt, at sagsøgte ikke har noget grundlag overhovedet for at besvare det stillede spørgsmål, og at sandhedsværdien af ministerens udtalelser ikke har indgået i grundlaget for Advokatnævnets afgørelse, allerede fordi Advokatnævnet ikke er kompetent til at bedømme forholdet mellem sagsøgeren og den pågældende minister. Sagsøgte har herefter pointeret, at sagen alene drejer sig om, hvorvidt sagsøger alene ved formen har overtrådt god advokatskik.

Forud for fremsættelse af lovforslaget havde Kammeradvokaten den 1. april 1996 på Undervisningsministeriets vegne indgivet politianmeldelse mod 7 skoler med tilknytning til Skolesamvirket Tvind. Efter en politimæssig undersøgelse meddelte Statsadvokaten i Ålborg den 26. januar 1998, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at fortsætte efterforskningen, og at han derfor havde besluttet at indstille denne.

I ministerens bemærkninger til lovforslaget var anført blandt andet, at der har været problemer i alle de år, Tvind-skolerne har eksisteret, og at det ikke hidtil har "været muligt at dokumentere omfanget, men de seneste undersøgelser fra Undervisningsministeriet og Rigsrevisionen viser, at skolerne er sammenflettet i et indbyrdes økonomisk, administrativt og ledelsesmæssigt netværk - en koncern - der styret udefra bl.a. har til formål at føre penge ud af skoledriften, og dermed fra eleverne, til aktiviteter, der ligger uden for lovgivningen om frie kostskoler og om frie grundskoler.

Først nu efter en umådeligt omfattende og krævende juridisk undersøgelse og revisionsmæssig gennemgang af regnskabsbilag, tilskudsmateriale, kontrakter, bestyrelsesprotokoller osv. på alle skoler har myndighederne kunnet samle et dækkende billede af de ulovlige og kritisable forhold på skolerne, der i øvrigt synes at være tiltagende i styrke og omfang."

Sagsøgeren har i landsretten forklaret blandt andet, at han ikke har været rådgiver for Skolesamvirket Tvind, men gennem årene har ført nogle retssager for I foråret 1996 ringede, der var for for ham op og bad om et forslag til en advokat, der kunne føre en grundlovssag, hvis loven blev vedtaget. Advokat var på tale inden denne henvendelse. Han læste herefter bemærkningerne til lovforslaget og fandt dem helt uacceptable for, idet der var tale om en kriminalisering af de involverede personer. Han foreslog derfor, at han skulle gennemgå lovforslaget og kommentere det over for Folketinget. Han blev antaget af og udarbejdede to redegørelser i maj 1996. Samtidig skrev han et personligt brev til alle folketingsmedlemmer, hvori han gjorde opmærksom på, at lovforslaget indeholdt positivt urigtige oplysninger. I den følgende tid gav han i debatten, blandt andet i et indlæg i Jyllandsposten, udtryk for, at undervisningsministeren havde løjet i bemærkningerne til lovforslaget. Han fandt, at bemærkningerne til lovforslaget måtte forstås som beskyldninger for bedrageri og mandatsvig, hvilket stred imod hans egen viden om forholdene. Fra en skattesag var han bekendt med, hvordan formuen i var fremkommet. Den 28. februar 1997 repræsenterede han alene Efterskolen ved, idet han få dage forinden var indtrådt i skolens bestyrelse. Hans udtalelser til offentligheden, herunder udtalelserne af 28. februar 1997, er udelukkende fremsat på eget initiativ, idet Skolesamvirket Tvind ikke på noget tidspunkt har bedt ham om at ytre sig offentligt. Han udtalte sig, fordi han fandt, at man ikke kunne lovgive på grundlag af løgnagtige oplysninger. En væsentlig pointe i hans udtalelser var, at undervisningsministeren ligesom dr. Goebbels havde brugt statsapparatet til at lyve. Sammenligningen med jøderne illustrerede en befolkningsgruppe, man ikke kunne lide.

Sagsøgeren har til støtte for den principale påstand gjort gældende, at de omhandlede udtalelser er sandfærdige og ikke retsstridige. Undervisningsministeren er ved sammenligningen med propagandaminister dr. Goebbels ikke beskyldt for at være nazist, men for at lyve. Det er det faktum, at propagandaminister dr. Goebbels bevidst vildledte befolkningen, og det er undervisningsminister adfærd i dennes egenskab af at være ministeransvarlig og hans fremsættelse af kriminaliserende beskyldninger mod en gruppe personer, med viden om at beskyldningerne er urigtige, som har samme grove og retsstridige karakter som den adfærd, dr. Goebbels anvendte. Det er for et demokratisk samfund helt uacceptabelt, at en minister vildleder Folketinget, presse og offentlighed. De fremsatte udtalelser skal ses i denne relation og er sandfærdig. At sammenligne Tvind-lærere med den behandling, som jøder blev udsat for af Nazi-Tyskland er velbegrundet, da det er sandt, at begge grupper blev udsat for usandfærdige oplysninger om dem med den hensigt at volde skade. Sagsøgeren har herved anført, at det må lægges til grund, at de almindelige bemærkninger til lovforslaget indeholdt retsstridige beskyldninger for strafbare forhold i form af mandatsvig og bedrageri. Sagsøgeren har endvidere anført, at sagsøgte kendelse er i strid med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det må herved tillægges vægt, at sagsøger som advokat i en debat om samfundsmæssige spørgsmål af væsentlig politisk interesse har en udvidet ytringsfrihed, og at sagsøgte har vurderet sagsøgers udtalelser uden at tage stilling til disses rigtighed og som følge heraf har afskåret sagsøger fra at føre sandhedsbevis.

Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at sagsøgte kendelse lider af en retlig mangel, idet den ikke er begrundet.

Til støtte for den subsidiære påstand har sagsøgeren gjort gældende, at sanktionen ikke kan overskride en advarsel/irrettesættelse, selvom udtalelserne i øvrigt måtte være retsstridige, idet sanktionsfastsættelsen skal ske under hensyntagen til den af Undervisningsministeriet/undervisningsministeren udviste adfærd.

Sagsøgte har gjort gældende, at sagsøgerens udtalelser klart

overskrider grænserne for god advokatskik i henhold til retsplejelovens § 126. Det kritisable i sagsøgers udtalelser består i den form, beskyldningerne er fremsat i. At sidestille et dansk ministeriums arbejdsmetoder med de metoder, som blev anvendt af Nazi-Tyskland, herunder jødeforfølgelsen, der var en forbrydelse mod menneskeheden, er ganske utilbørligt og uforeneligt med sagsøgers rolle som advokat. Det er uden betydning, hvorvidt sagsøgerens udtalelser er sande eller falske, idet udtalelsernes form under alle omstændigheder går videre, end formålet tillader. Kendelsen krænker ikke sagsøgers ytringsfrihed efter artikel 10, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, idet kendelsen er i overensstemmelse med den indskrænkning, der gælder ifølge artiklens stk. 2, sidste led. Kendelsen indeholder tilstrækkelig begrundelse, og sanktionen er passende.

Landsretten skal udtale:

Bestemmelsen i retsplejelovens § 126 må fortolkes i overensstemmelse med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og hensynet til sagsøgerens ytringsfrihed må derfor afvejes over for hensynet til beskyttelsen af domsmagtens autoritet og upartiskhed.

Sagsøgerens ytringer, der ifølge parternes tilkendegivelser alle må anses for omfattet af kendelsens konklusion, blev fremsat som led i en debat om et væsentligt samfundsmæssigt emne og drejede sig om grundlaget for vedtagelsen af en lov, hvilket taler for en udstrakt ytringsfrihed for sagsøgeren. Uanset at sagsøgerens ytringer var af betydelig grovhed og blev fremsat i hans egenskab af advokat, findes det ikke i den givne sammenhæng nødvendigt at gøre indskrænkning i hans ytringsfrihed for at sikre beskyttelse af domsmagtens autoritet og upartiskhed. Det bemærkes herved, at sagsøgerens udtalelser i den givne sammenhæng ikke skal forstås som en henvisning til Nazi-Tysklands forbrydelser mod menneskeheden, men alene som en henvisning til Nazi-Tysklands bevidste anvendelse af løgn til at vildlede befolkningen.

Sagsøgerens principale påstand tages herefter til følge.

18

T h i k e n d e s f o r r e t :

Advokatnævnets kendelse af 7. april 1998 i sagen mod advokat
ophæves.

Advokatnævnet skal inden 14 dage til advokat . be-
tale 15.000 kr. i sagsomkostninger.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den 18/5-00
P.j.v.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'De Jensen', is written over the printed text 'P.j.v.'.